

Narodni nazivi: cmilić — cmio — čuvarka — divlje smilje — gromovna trava — možek — nastran — netres — netrisak — ozluživ — pazikuća — pod silu živ — rosa u zlu dobra — smiljak — stolist — treset — uhovnik — ušna — vazdaživ — žednjak.

{rokbox title=|Čuvarkuća| }images/stories/ljekovibilje/135-cuvarkuca.jpg{/rokbox}

Opis biljke: čuvarkuća je trajna biljka s debelom lisnom rozetom. Listovi su debeli, mesnati i provideni šiljastim vrhom. U ljetu izraste 10 do 30 cm visoka cvjetna stapka koja je pokrivena malim ljuskastim listićima. U lažnom štucu poredani cvjetići zvjezdastog su oblika, svjetlocrvene boje, a kod nekih podvrsta žute do crveno-ljubičaste.

{rokbox title=|Čuvarkuća| }images/stories/ljekovibilje/135-cuvarkuca2.jpg{/rokbox}

Miris i okus: listovi su bez mirisa, a ukusa su sluzasta, malo trpkoga, kiselkasta i nalik na okus trave.

Vrijeme cvatnje: srpanj, kolovoz.

Stanište: čuvarkuća je prvobitno bila biljka kamenjara južne Evrope. Karlo Veliki je naredio da se ta biljka sadi radi njezine ljekovitosti i otada se raširila po cijeloj Evropi. Biljka je vrlo skromnih, gotovo nikakvih zahtjeva, nalazi se još u seljačkim i drugim vrtovima, te na slamnatim krovovima seljačkih kuća, a ponekad i na krovovima pokrivenim crijepom.

Ljekoviti dijelovi biljke: prema potrebi se sabiru svježi listovi (*Sempervivi tectori folium*) od početka ožujka do kraja listopada. Svježi sok (*Sempervivi tectori succus*) dobiva se tiještenjem listova.

Ljekovite i djelotvorne tvari: tanin, biljna sluz, masno ulje, smola, kalcijev malat, mravlja i jabučna kiselina. Sigurno je da su u biljci sadržane i druge, do sada još neistražene, ljekovite tvari.

Ljekovito djelovanje: ova biljka, doduše, nije u službenoj upotrebi, no ipak je još u starom i srednjem vijeku uživala veliki ugled. Kasnije, osim seljačkog stanovništva, jedva da se još tko njome služio. Tek se moderna homeopatija bavila tom biljkom, pa je ponovo postala poznata i cijenjena. Svježe zdrobljeni listovi ili čisti sok kao sredstvo koje hladi i steže, stavlja se na rane, upale, čireve, opekotine, i na bolna mjesta, nastala gihtom. Svježe ubrani listovi, pripremljeni kao čaj, a istovremeno i oblozi u obliku laganog ocjetka, primjenjuju se kao pouzdano sredstvo protiv pojasastog osipa (*herpes zoster*), zloćudnih kožnih bolesti, raspucane kože, hemeroida i glista (dr W. Winkelmann).

U novije se vrijeme priprema svježi sok od cijele biljke, bilo u obliku tinkture ili kao homeopatski preparat, te ga preporučuju neki autori (Munch, Stauffer i dr.) kod gnojne upale zubnog mesa i kod upala grla, čak se spominje primjena kod raka na maternici (*carcinoma uteri*).

Mast od čuvarkuće priprema se tako, da se u toplu i tekuću svinjsku mast pomiješa svježe istiješteni sok iz listova i ostavi da se ohladi. Ta se mast upotrebljava za liječenje zgnječene tkiva (kontuzija), ozljeda uslijed nezgoda, rana, upala, opekotina, uboda insekata i dr. Još jedan

recept za izradu masti naveden je u "primjeni u pučkoj medicini". Ljekovitost i jedne i druge masti traje samo godinu dana.

Primjena u pučkoj medicini: primjena u pučkoj medicini bila je oduvijek vrlo raznovrsna. Sok istiješten iz svježih listova vrijedi kao sredstvo protiv uboda od insekata. Nadalje se taj sok upotrebljavao protiv griže i griži sličnom proljevu, a i kao sredstvo protiv crijevnih parazita.

Kod probadanja u području slezene ili bolova u slezeni kuhaju se listovi čuvarkuće u mlijeku i dobivena kaša polaže na bolna mjesta što je moguće toplija. Svježi sok služi za obloge kod rana koje krvare, a mast za opekotine kao i za rane uzrokovane kiselinom.

Isto tako se svježi sok upotrebljava kod početnog stanja crvenog vjetra (erysipelas), kod skrofuloznih čireva i kod rana koje slabo zacjeljuju.

Svježi se sok izvana primjenjuje kod čireva na oku, kod bolova i curenja uha.

Kurje oči i sunčane pjege s očitim se uspjehom suzbijaju svježim sokom čuvarkuće. Sok se preporuča i za klistiranje kod napadaja groznice. Kod naglušnosti, izazvane skrućenim žutim ušnim sekretom, kapa se svježi sok listova u uho jer on rastvara sekret.

Jedan do dva lista čuvarkuće stave se u čašu vode i taj se hladni napitak pije nakon što je odstajao pola sata, a gasi žeđ onima koji imaju groznicu. Sok čuvarkuće, pomiješan s nešto jakog bijelog vina, služi za tjeranje glista. Iz "zbirke recepata kućnih lijekova" Philippine Welser, supruge nadvojvode Ferdinanda, koji je vladao u Tirolu od 1557-1580. god.: "Čuvarkuću gusto zakuhati, k tome dodati soka brđanke, na kraju dodati sasvim malo smole i nešto svinjske masti, to prokuhati, odstraniti sa vatre i tako dugo miješati dok sve ne bude hladno i tvrdo. Ova je mast vrlo dobra kod ozljeda i svježih rana."

Primjena u liječenju životinja: u alpskim područjima postojale su ranije mnoge masti za liječenje rana i ozljeda stoke, pripremljene sa čuvarkućom, srčanikom i borovicom.

Nešto iz povijesti nauke o ljekovitom bilju: vrlo je zanimljivo poglavlje u toj povijesti upravo čuvarkuća. Iz devetog stoljeća sačuvane su tzv. odredbe o seljačkim gospodarstvima ("Capitulare de villis") koje vjerojatno potječu od Karla Velikog ili njegova sina Ljudevita Pobožnog. U toj se odredbi, među ostalim, nabrajaju 72 biljke čiji se uzgoj i njega naređuju. Odredba završava nabranje rečenicom: "i seljak treba čuvarkuću imati na svojoj kući!" Prema shvaćanju tadašnjeg vremena šttila je čuvarkuća kuću na čijem je krovu uspijevala od udara munje. Tisuću godina nakon te odredbe još se i danas ta svojevrsna biljka sa svojom lijepom lisnom rozetom nalazi tu i tamo na krovovima seljačkih kuća, staja ili pojata.

Napomena: sličnog su sastava i ljekovitog djelovanja i druge vrste iz toga roda, npr. *Sempervivum alpinum* Griseb. i druge, no te se vrste rjeđe nalaze u slobodnoj prirodi pa se, kao i čuvarkuća, za liječenje najviše upotrebljava uzgojena kod kuće.

Ovdje može biti Vaša reklama